

Sygn. akt III Ca 1981/14, III Ca 1982/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 kwietnia 2015 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach III Wydział Cywilny Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący - Sędzia SO Tomasz Tatarczyk (spr.)

Sędzia SO Andrzej Dyrda

SR (del.) Ewa Buczek - Fidyka

Protokolant Marzena Makoś

po rozpoznaniu w dniu 1 kwietnia 2015 r. w Gliwicach

na rozprawie

sprawy z powództwa M. O.

przeciwko A. O. (1)

o podwyższenie alimentów

na skutek apelacji obu stron

od wyroku Sądu Rejonowego w Gliwicach

z dnia 12 września 2014 r., sygn. akt IV RC 661/13

- 1. z apelacji powódki zmienia zaskarżony wyrok w punktach 1 i 2 w ten sposób, że w miejsce alimentów w kwocie po 950 złotych zasądza alimenty w kwocie po 1200 (tysiąc dwieście) złotych miesięcznie;**
- 2. z apelacji pozwanego zmienia zaskarżony wyrok w punkcie 3 w ten sposób, że w miejsce kwoty 2400 złotych zasądza kwotę 1200 (tysiąc dwieście) złotych;**
- 3. z apelacji obu stron zmienia zaskarżony wyrok w punkcie 4 w ten sposób, że w miejsce kwoty 956 złotych nakazuje pobrać kwotę 420 (czteryście dwadzieścia) złotych i odstępuje od obciążenia stron kosztami sądowymi w pozostałej części;**
- 4. oddala w pozostałej części apelację pozwanego;**
- 5. zasądza od pozwanego na rzecz powódki kwotę 300 (trzysta) złotych z tytułu zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.**

SSR (del.) Ewa Buczek – Fidyka SSO Tomasz Tatarczyk SSO Andrzej Dyrda

Sygn. akt III Ca 1981/14, III Ca 1982/14

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 12 września 2014 roku Sąd Rejonowy zasądził od pozwanego na rzecz powódki alimenty w kwocie po 950 zł miesięcznie począwszy od dnia 1 października 2014 roku, płatne do dnia dziesiątego każdego miesiąca z ustawowymi odsetkami w razie zwłoki, w miejsce alimentów dotychczasowych, oddalił powództwo w pozostałej części, zasądził od pozwanego na rzecz powódki kwotę 2400 zł z tytułu zwrotu kosztów zastępstwa adwokackiego, nakazał pobrać od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa kwotę 956 zł z tytułu kosztów sądowych, wyrokowi w części zasądzającej alimenty nadał rygor natychmiastowej wykonalności. Sąd ustalił, że powódka M. O. pochodzi ze związku małżeńskiego A. O. (2) i pozwanego A. O. (1). Rodzice powódki od grudnia 2003 roku nie prowadzą wspólnego gospodarstwa domowego. Na mocy ugody sądowej zawartej w dniu 21 czerwca 2004 roku pozwany zobowiązał się łożyć na rzecz powódki alimenty w kwocie po 350 zł miesięcznie. W chwili zawarcia ugody powódka liczyła 7 lat, jej matka zatrudniona była w (...) spółce z o.o. i osiągała z tego tytułu wynagrodzenie w wysokości 1617 zł brutto miesięcznie. Pozwany zatrudniony był wówczas w (...) KWK (...) w K. osiągając z tego tytułu dochody w wysokości 2079 zł netto miesięcznie, łącznie z nagrodą z okazji Barbórki i czternastą pensją. Wyrokiem z 8 grudnia 2005 roku rozwiązany został przez rozwód związek małżeński rodziców powódki, wykonywanie władzy rodzicielskiej nad nią powierzono matce ograniczając ojcu władzę rodzicielską do współdecydowania o istotnych sprawach dziecka, pozwanego zobowiązano do łożenia na rzecz córki alimentów jak w ugodzie z 21 czerwca 2004 roku. Obecnie powódka ukończyła 17 lat, uczęszcza do Zespołu Szkół Technikum Gastronomii i (...) w G., w związku z profilem szkoły zobowiązana jest nabywać produkty spożywcze do przygotowywania posiłków, których miesięczny koszt wynosi około 60, 80 zł. Uczęszcza na korepetycje z języka angielskiego, fizyki i matematyki, których łączny koszt wynosi 310 zł miesięcznie. Ma problemy ze wzrokiem, matka zakupuje dla niej oprawki i soczewki. Powódka leczy się w poradni ortopedycznej kosztem 200 zł za wizytę, matka zakupuje dla niej obuwie specjalistyczne kosztem 200 zł co 3 miesiące. Korzysta powódka z opieki poradni dermatologicznej. Na zakup podręczników i wyprawkę do szkoły matka powódki przeznaczyła dla niej 1400 zł. Pozostałe koszty utrzymania powódki obejmujące zakup żywności, odzieży, środków czystości i higieny, kieszonkowe, doładowanie telefonu, bilet miesięczny, zakup preparatów przeciwko trądzikowi ustalił sąd na 1212 zł miesięcznie. Ustalił że powódka uczęszcza na zajęcia koszykówki, zakup stroju wyniósł 150 zł, uczęszcza na kółko teatralne, koszty wyjazdów z tym związanych wynoszą około 100 zł. Matka powódki zatrudniona jest w urzędzie pocztowym w K. jako listonosz, z tego tytułu otrzymuje wynagrodzenie w wysokości 2605 zł brutto miesięcznie, zaciąga pożyczki w zakładzie pracy i w banku. Oprócz powódki ma na utrzymaniu sześciolletnią córkę J., na rzecz której ma zasądzone alimenty w wysokości 300 zł miesięcznie, jednak egzekucja pozostaje bezskuteczna. Koszty utrzymania mieszkania, w którym zamieszkuje powódka z matką i jej drugą córką wynoszą 795 zł miesięcznie. Korzysta matka powódki z pomocy finansowej swoich rodziców. Pozwany jest zatrudniony w KWK (...) w K. jako elektromonter, osiąga z tego tytułu wynagrodzenie w wysokości około 5000 zł netto miesięcznie. Otrzymuje deputat węglowy w wysokości 8 ton rocznie w gotówce oraz bony żywnościowe. Spłaca dwa kredyty zaciągnięte na zakup mieszkania i samochodu. Ponosi koszty utrzymania mieszkania i garażu, które wynoszą 824 zł miesięcznie. W ocenie Sądu, od czasu ustalenia poprzednich świadczeń nastąpiła zmiana stosunków uzasadniająca w świetle art. 138 k.r. i op. podwyższenie alimentów. W ciągu ośmiu lat wzrosły ogólne koszty utrzymania powódki, zwiększył się zakres jej usprawiedliwionych potrzeb i wydatki związane z nauką i leczeniem. Dochody matki powódki i alimenty świadczone przez pozwanego, dobrowolnie przez niego podwyższone do kwoty 500 zł miesięcznie, nie wystarczają na zaspokojenie potrzeb powódki. Przywołał Sąd art. 135 § 1 k.r. i op. stwierdzając, że adekwatne do usprawiedliwionych potrzeb uprawnionej oraz możliwości zarobkowych pozwanego będą alimenty w kwocie 950 zł miesięcznie. Podkreślił, że sytuacja materialna pozwanego uległa znacznej poprawie, obecnie otrzymuje on wynagrodzenie wyższe niż uprzednio, utrzymuje z córką sporadyczny kontakt, powinien więc w większym zakresie przejąć na siebie obowiązek dostarczania jej środków utrzymania.

Apelację od tego wyroku wniosły obie strony.

Powódka zarzuciła naruszenie prawa materialnego przez niewłaściwe zastosowanie art. 135 § 1 k.r. i op. i zasądzenie od pozwanego na jej rzecz alimentów w kwocie zbyt niskiej w stosunku do prawidłowo ustalonych przez sąd usprawiedliwionych potrzeb uprawnionej, jak też możliwości zarobkowych pozwanego. W oparciu o ten zarzut

domagała się zmiany wyroku przez zasądzenie od pozwanego alimentów w kwocie dochodzonej pozwem - 1200 zł miesięcznie, zwrotu kosztów zastępstwa prawnego w postępowaniu odwoławczym.

Pozwany zarzucił błąd w ustaleniach faktycznych polegający na przyjęciu, że miesięczny koszt utrzymania powódki stanowi kwotę 1400 zł, podczas gdy matka dziecka kosztów tych nie wykazała i wykazać nie mogła, naruszenie prawa materialnego - art. 135 k.r. i op. w związku z art. 5 k.c. poprzez niewłaściwe zastosowanie polegające na błędnym ustaleniu zakresu usprawiedliwionych potrzeb powódki a tym samym zawyżeniu kosztów jej utrzymania, jak również błędnym ustaleniu, iż możliwości zarobkowe i majątkowe pozwanego znacznie się zwiększyły od czasu wydania poprzedniego orzeczenia w zakresie alimentów, a ponadto przez uznanie, że na pozwanym ciąży obowiązek utrzymania powódki w większym zakresie niż na jej matce, naruszenie prawa procesowego - art. 233 § 1 k.p.c. w związku z art. 6 k.c. polegające na przekroczeniu granicy swobodnej oceny dowodów i przyjęciu, że powódka wykazała zwiększenie usprawiedliwionych potrzeb, podczas gdy zebrany w sprawie materiał dowodowy prowadzi do innego wniosku. W oparciu o te zarzuty skarżący domagał się zmiany wyroku przez oddalenie powództwa ponad kwotę 750 zł, zasądzenia od powódki zwrotu kosztów postępowania w obu instancjach, ewentualnie uchylenia wyroku i przekazania sprawy Sądowi Rejonowemu do ponownego rozpoznania.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje :

Skutek odniosła w pierwszej kolejności apelacja powódki, jak idzie o wysokość świadczeń, które podlegały zasądzeniu na jej rzecz od pozwanego. Koszty utrzymania powódki zostały w sposób szczegółowy przedstawione w pozwie. Pozwany odpowiadając na pozew nie podważył określonych tam kosztów utrzymania córki. W trakcie przesłuchania przez Sąd Rejonowy matka powódki wskazała, co składa się na koszty utrzymania uprawnionej. Pozwany w żaden sposób nie kwestionował zeznań matki powódki. Zastrzeżenia co do zakresu usprawiedliwionych potrzeb powódki zgłosił dopiero w apelacji. Zastrzeżenia te uznać należało za nieuprawnione. Brak zarzutów pozwanego w postępowaniu pierwszo-instancyjnym co do określonych w pozwie i w toku przesłuchania kosztów utrzymania uprawnionej zwalniał stronę powodową od powołania dalszych dowodów dla wykazania wysokości wydatków. Sąd Rejonowy dokonał ustaleń w tym zakresie przede wszystkim w oparciu o zeznania matki uprawnionej, pod pieczę której ta wówczas pozostawała. Z racji sprawowanej na co dzień pieczy matka powódki była najlepiej zorientowana, ile wynoszą koszty jej utrzymania. Brak jest podstaw do podważenia ustaleń Sądu Rejonowego. Z ustaleń tych wynika, że stałe powtarzające się każdego miesiąca wydatki na utrzymanie uprawnionej sięgają kwoty 1600 zł miesięcznie, a nie mieszczą się w tej sumie koszty utrzymania mieszkania w części przypadającej na powódkę. Nie obejmuje ta suma również kosztów ponoszonych w dłuższych niż miesięcznych odstępach czasu, związanych z edukacją, stanem zdrowia i zainteresowaniami powódki, co do których także zeznawała jej matka. Jak trafnie wywodzi apelacja powódki, ustalenia Sądu Rejonowego prowadzą do wniosku, że łącznie koszty utrzymania powódki sięgają kwoty około 1700 zł miesięcznie. Kwota ta wyraża zakres usprawiedliwionych potrzeb uprawnionej. Z kolei należało zatem odpowiedzieć na pytanie, w jakim zakresie każdy z rodziców powódki powinien partycypować w tych kosztach, skoro niewątpliwie każdego z rodziców powódki obciąża obowiązek jej utrzymania w sytuacji, gdy nie jest jeszcze ona osobą zdolną utrzymać się samodzielnie. Biorąc pod uwagę prawidłowe ustalenia Sądu Rejonowego co do poziomu dochodów rodziców powódki stwierdzić należało, że określając żądanie pozwu strona powodowa miarodajnie rozłożyła pomiędzy rodziców uprawnionej ciężar jej utrzymania. Pozwany zobowiązany jest ponosić w około 70 % koszty utrzymania córki, gdyż jego dochody są znacznie wyższe od dochodów matki powódki; sięgają około 5000 zł miesięcznie, podczas gdy dochody matki uprawnionej wynoszą około 2605 zł brutto miesięcznie. Niesłusznie podczas rozprawy apelacyjnej pozwany zastępowany przez pełnomocnika kwestionował ustalenia Sądu Rejonowego co do wysokości uzyskiwanych dochodów. Z informacji o wynagrodzeniu pozwanego i wysokości dodatkowych świadczeń z tytułu nagrody barbońkowej, czternastej pensji, deputatu węglowego wypłacanego w gotówce i bonów żywnościowych wynika, że dochody pozwanego sięgają około 5000 zł netto miesięcznie. Ta kwota wyznacza jego możliwości zarobkowe. Dochód matki uprawnionej jest o około połowę niższy a posiada ona jeszcze na utrzymaniu drugą córkę, pozwany poza powódką innych osób na utrzymaniu nie ma. Zatem żądanie pozwu zasądzenia od pozwanego alimentów w kwocie 1200 zł miesięcznie jest adekwatne zarówno do usprawiedliwionych potrzeb powódki,

jak i możliwości zarobkowych pozwanego (art. 135 § 1 k.r. i op.). Zmiana stosunków, jaka zaszła od czasu ustalenia poprzednich świadczeń, uzasadniała w świetle art. 138 k.r. i op. ich podwyższenie.

Dlatego z apelacji powódki zaskarżony wyrok należało zmienić przez zasądzenie alimentów w kwocie dochodzonej pozwem.

Natomiast apelacja pozwanego odniosła skutek, jak idzie o rozstrzygnięcie dotyczące kosztów postępowania w pierwszej instancji. Należało uhonorować fakt wskazany przez pozwanego, mianowicie fakt dobrowolnego świadczenia przez niego przed wytoczeniem powództwa alimentów wyższych niż określone w ugodzie sądowej i podtrzymane w wyroku orzekającym rozwód. Za celowe nie mogły być uznane koszty procesu w zakresie determinowanym wartością przedmiotu sporu wyznaczoną przez różnicę kwoty alimentów świadczonych przez pozwanego w wysokości 500 zł miesięcznie i kwoty alimentów określonych w ugodzie. Celowe były natomiast koszty w zakresie, jakiego dotyczył spór stron, czyli koszty należne przy wartości przedmiotu sporu stanowiącej różnicę pomiędzy kwotą alimentów żądanych pozwem a kwotą alimentów świadczonych przez pozwanego. Uwzględniając tak określoną wartość przedmiotu sporu ustalić należało koszty zastępstwa prawnego podlegające zasądzeniu według stawki o połowę niższej niż przyjęta przez Sąd Rejonowy. Z apelacji obu stron zmianie podlegało rozstrzygnięcie Sądu Rejonowego o kosztach sądowych. Zasądzenie alimentów w kwocie wyższej uzasadniało obciążenie pozwanego z mocy art. 113 ust. 1 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych kosztami w szerszym zakresie. Natomiast kwota, którą od pozwanego nakazał pobrać Sąd Rejonowy nie odpowiadała wartości przedmiotu sporu określonej przy uwzględnieniu alimentów przez ten Sąd zasądzonych.

W pozostałej części apelacja pozwanego jako nieuzasadniona podlegała oddaleniu w oparciu o art. 385 k.p.c. Skoro skutek co do wysokości alimentów odniosła apelacja powódki, to jednocześnie za nieuzasadnione uznać należało żądanie apelacji pozwanego aby alimenty zasądzić w kwocie niższej niż w zaskarżonym wyroku.

Zmiany zaskarżonego wyroku dokonał Sąd Odwoławczy na podstawie art. 386 § 1 k.p.c., o kosztach postępowania apelacyjnego orzekł po myśli art. 100 k.p.c., powódka uległa z apelacji pozwanego tylko co do nieznaczącej części swego żądania - w zakresie kosztów procesu, pozwanego obciążyć należało obowiązkiem zwrotu powódce, na jej żądanie, kosztów zastępstwa prawnego w postępowaniu odwoławczym.